

97501 - Yıllarca komünizm rejimi altında yaşayan ve namaz ile orucun ne olduğunu bilmeyen kimselerin namaz ve oruçlarını kaza etmeleri gerekir mi?

Soru

Ben, Bulgaristanlı müslüman bir bayanım. Biz müslümanlar, komünizm rejimi altında olduğumuz için İslâm hakkında hiçbir şey bilmiyorduk. Hatta ibâdetlerin pek çoğu ülkemizde yasaklanmıştı. Ben de yirmi yaşına gelinceye kadar İslâm hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Bu yaştan sonra Allah'ın dînine sıkı sıkıya bağlandım. Benim size sorum şudur: Kaçırılmış olduğum namaz ve orucun kazasını yerine getirmem gerekir mi?

Detaylı cevap

Birincisi:

Öncelikle müslümanlara hüküm ve baskısı kırk yıldan fazla süren zâlim ve fâcir komünist rejiminden sizi kurtardığı için Allah Teâlâ'ya hamd ederiz. Komünist rejim, bu süre boyunca câmi ve mescitleri yıktırıp müzelere çevirmiş, İslâmî okulları gaspetmiş, müslümanların isimlerini değiştirmiş ve İslâmî kimliği silmeye çalışmıştır.

Fakat, kâfirler istemeseler de Allah Teâlâ nurunu tamamlayacaktır.

İşte komünist rejim, o zorbalık ve tuğyanına rağmen 1989 yılında ortadan kalkmış ve müslümanlar, bununla büyük bir sevinç duymuşlar, eski câmi ve mescitlerini onarmışlar, hallerini düzeltmeye ve çocuklarına Kur'an'ı öğretmeye yeniden başlamışlar, müslüman kadınlar da tesettürleriyle cadde ve sokaklara çıkmaya başlamışlardır.

Allah Teâlâ'dan, müslümanları en güzel bir şekilde tekrar dînlerine dödürmesini, onlara yardım etmesini, güçlü kılmasını ve düşmanlarına hâkim olmasını niyaz ederiz.

İkincisi:

Bulgaristan'da bir kısım müslüman nesil, müslüman olmalarına rağmen, komünist rejim altında İslâm'dan habersiz, hiçbir şey bilmez bir halde yetişti. Öyle ki komünist rejim, onları İslâm'ı öğrenmelerine, hatta Kur'an-ı Kerim ve İslâmî kitapların bile Bulgarsitan'a girişine engel oldu.

İslâm'ın hükümleri, ibâdetleri ve farzları hakkında hiçbir şey bilmeyen bu kimselerin bu ibâdetlerden hiçbir şeyi kaza etmeleri gerekmez. Çünkü bir müslüman, dînî ilmi öğrenememiş ve İslâm'ın hükümleri de kendisine ulaşmamışsa, ona bir şey gerekmez.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ. [سورة البقرة من الآية: 286]

"Allah, kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını yüklemeyiz. Kazandığı (iyilik) lehine, yüklendiği (kötülük) de aleyhinedir." (Bakara Sûresi: 286)

Şeyhulislam İbn-i Teymiyye -Allah ona rehmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"İmân ettiği halde hicret etmekten âciz olup küfür beldesinde kalan kimsenin, âciz kaldığı dîni hükümleri yerine getirmesinin kendisine farz olmadığı konusunda müslümanlar arasında hiçbir görüş ayrılığı yoktur. Aksine ona farz olan; dîni hükümleri gücü nisbetince yerine getirmesidir. Aynı şekilde hükmünü bilmediği şeyler de böyledir. Örneğin bir kimse, namazın kendisine farz olduğunu bilmemişse ve uzun süre namaz kılmadan kalmışsa, âlimlerin iki görüşünden en açık olanına göre, bu kimsenin namazlarını kaza etmesi gerekmez. Bu, Ebu Hanife ve Zâhireye mezhebinin görüşüdür. İmam Ahmed'in mezhebinin iki görüşünden birisi de bu doğrultudadır.

Anı şekilde Ramazan ayı orucunu tutmak, zekâtı vermek gibi diğer farz ibâdetler de böyledir.

Bir kimse, eğer haram olduğunu bilemeden içki (sarhoşluk veren şey) içmişse, ona had cezâsı uygulanamayacağı konusunda müslüman âlimlerin oybirliğine varmışlardır. Fakat namazların kazası konusunda ihtilaf etmişlerdir.

Bütün bunların delili ise şudur: İslâm'ın hükümleri (emir ve yasakları), bu hükümleri bilmeyen bir kimseye gerekir mi? Yoksa bu hükümleri öğrendikten sonra mı ona gerekir?

Bu konuda doğru olan görüş şudur:

Bir hüküm, öğrenilmedikçe (bilinmedikçe) sâbit olmaz ve farz olduğu bilinmeyen bir ibâdet de kaza edilmez.

Nitekim Buhârî'nin sahihinde sabit olan hadiste sahâbeden birisi (Adiyy b. Hâtim), Ramazan ayında fecir vakti çıktıktan sonra beyaz iplik, siyah iplikten ayırt edilinceye kadar yemeğe devam etmiş, bununla birlikte Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ona orucunu kaza etmesini ona emretmemiştir.

Yine, Ebu Zer ve Ömer b. Hattab gibi sahâbeden kimisi, cünüp olduklarında teyemmüm olarak namaz kılmanın câiz olduğunu bilemedikleri için cünüp olarak beklemişler ve bu süre içerisinde namaz kılmamışlar, bununla birlikte Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onlardan hiçbirisine namazını kaza etmesini emretmemiştir.

Yine, (Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ve sahâbe Medine'de iken) Mekke'de ve çöllerde yaşayan bazı müslümanlar, namazda Beytul-Makdis'e yönelme emri nesh olduğuna dâir emir kendilerine ulaşınca kadar (namazda Kâbe'ye yönelme emri geldiği halde) Beytul-Makdis'e yönelerek namaz kılmışlar, bununla birlikte Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onlara namazlarını iâde etmelerini emretmemiştir.

İslâm tarihinde bunun örnekleri pek çoktur.

İşte bu hüküm, ilk müslümanların ve cumhurun üzerinde bulunduğu şu asla (temele) uymaktadır: "Şüphesiz ki Allah Teâlâ, bir kimseye gücünün yettiğinden fazlasıyla sorumlu tutmaz."

Bir hükmün farziyeti, ona güç yetirme şartına bağlıdır. Cezâ; huccet ikâme edildikten (hükmünü öğrendikten) sonra dînen emredilen bir şeyi terk eden veya haram kılınan bir şeyi işleyen kimseye gerekli olur." (İbn-i Teymiyye Külliyatı, c: 19, s: 225)

Buna göre, farz olduğunu bilemediğiniz ibâdetlerden hiçbir şeyin kazası size gerekmez.

Size, İslâm'ın hükümlerini öğrenmeye yönelip dînde bilgili olmaya çalışmanızı, İslâm'ı güzel bir şekilde öğrenmeye gayret etmenizi, ona göre hareket etmenizi ve genel olarak bütün müslümanların, özel olarak da ülkenizdeki müslümanların karşılaştıkları her türlü tehditlere karşı durabilmeniz için müslüman bir nesil yetiştirmenizi tavsiye ediyorum.

Allah Teâlâ'dan, İslâm'ı ve müslümanları güçlü kılmasını niyaz ederiz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.